HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

18 decembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Proprietate intelectuală – Respectarea drepturilor de proprietate intelectuală – Directiva 2004/48/CE – Protecția juridică a programelor pentru calculator – Directiva 2009/24/CE – Contract de licență pentru software – Modificare neautorizată a codului-sursă al unui program pentru calculator de beneficiarul unei licențe, cu încălcarea contractului de licență – Acțiune în contrafacere exercitată de autorul software-ului împotriva beneficiarului licenței – Natura regimului de răspundere aplicabil”

În cauza C-666/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris, Franța), prin decizia din 16 octombrie 2018, primită de Curte la 24 octombrie 2018, în procedura

IT Development SAS

împotriva

Free Mobile SAS,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, și domnii I. Jarukaitis (raportor), E. Juhász, M. Ilešič și C. Lycourgos, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru IT Development SAS, de B. Lamon, avocat;

– pentru Free Mobile SAS, de J. Fréneaux, avocat;

– pentru guvernul francez, de R. Coesme, de A.-L. Desjonquères și de A. Daniel, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de É. Gippini Fournier, de S. L. Kalėda și de J. Samnadda, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: franceza.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 septembrie 2019,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 02, p. 56, rectificare în JO 2004, L 195, p. 16, și în JO 2007, L 204, p. 27), precum și a articolului 4 din Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO 2009, L 111, p. 16).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între IT Development SAS, pe de o parte, și Free Mobile SAS, pe de altă parte, în legătură cu o pretinsă contrafacere a unui software și cu prejudiciul care rezultă din aceasta.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2004/48

3 Potrivit considerentelor (10), (13) și (15) ale Directivei 2004/48:

„(10) Obiectivul prezentei directive constă în apropierea [legislațiilor statelor membre] pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen, al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

[…]

(13) Este necesar să se determine domeniul de aplicare al prezentei directive cât mai extins posibil pentru a include toate drepturile de proprietate intelectuală reglementate prin dispozițiile [de drept al Uniunii] în materie și/sau de legislația internă a statului membru respectiv. […]

[…]

(15) Prezenta directivă nu ar trebui să aducă atingere dreptului material al proprietății intelectuale […]”

4 Articolul 1 din această directivă, care definește obiectul acesteia din urmă, are următorul cuprins:

„Prezenta directivă privește măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. […]”

5 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede:

„(1) Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația [Uniunii] sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt [mai] favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzute de legislația [Uniunii] și/sau legislația internă a statului membru în cauză.

[…]

(3) Prezenta directivă nu aduce atingere:

(a) dispozițiilor [Uniunii] care reglementează dreptul material al proprietății intelectuale […]

[…]”

6 Articolul 3 din Directiva 2004/48, intitulat „Obligație generală”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare, ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

7 Articolul 4 din această directivă, intitulat „Persoane îndreptățite să solicite aplicarea unor măsuri, proceduri și mijloace de reparație”, are următorul cuprins:

„Statele membre recunosc ca fiind îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație menționate în prezentul capitol următoarele persoane:

(a) titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile;

[…]”

Directiva 2009/24

8 Potrivit considerentului (15) al Directivei 2009/24:

„Reproducerea, traducerea, adaptarea sau transformarea neautorizată a formei codului în care a fost furnizată copia unui program pentru calculator constituie o atingere a drepturilor exclusive ale autorului. […]”

9 Articolul 1 din Directiva 2009/24, care definește obiectul acesteia din urmă, prevede la alineatul (1):

„În conformitate cu dispozițiile prezentei directive, statele membre protejează programele pentru calculator, prin dreptul de autor, în calitate de opere literare în înțelesul Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice. […]”

10 Articolul 4 din această directivă, intitulat „Acte restricționate”, prevede:

„(1) Sub rezerva articolelor 5 și 6, drepturile exclusive ale titularului în înțelesul articolului 2 cuprind dreptul de a efectua sau de a autoriza:

[…]

(b) traducerea, adaptarea, dispunerea și orice altă transformare a programului pentru calculator și reproducerea rezultatelor acestor acte, fără a aduce atingere drepturilor persoanei care transformă programul pentru calculator;

[…]”

11 Articolul 5 din directiva menționată, intitulat „Excepții de la actele restricționate”, prevede la alineatul (1):

„În absența unor clauze contractuale speciale, nu necesită autorizarea de către titular actele menționate la articolul 4 alineatul (1) literele (a) și (b), în cazul în care aceste acte sunt necesare pentru a permite dobânditorului legal să utilizeze programul pentru calculator conform destinației sale, inclusiv pentru a corecta erorile.”

12 Potrivit articolului 8 primul paragraf din Directiva 2009/24, dispozițiile acesteia din urmă nu aduc atingere altor dispoziții legale privind, printre altele, dreptul care guvernează contractele.

Dreptul francez

13 Articolul L. 112-2 din code de la propriété intellectuelle [Codul proprietății intelectuale] prevede:

„Sunt considerate opere intelectuale în sensul prezentului cod în special:

[…]

13° Software-urile, inclusiv materialul de concepție pregătitor;

[…]”

14 Potrivit articolului L. 122-6 din acest cod:

„Sub rezerva dispozițiilor articolului L. 122-6-1, dreptul de exploatare care aparține autorului unui software cuprinde dreptul de a efectua și de a autoriza:

1° Reproducerea permanentă sau provizorie a unui software […];

2° Traducerea, adaptarea, dispunerea și orice altă modificare a unui software și reproducerea rezultatelor acestor acte;

[…]”

15 Articolul L. 122-6-1 din codul menționat prevede:

„I. Actele prevăzute la punctele 1° și 2° ale articolului L. 122-6 nu sunt supuse autorizării de către autor, dacă sunt necesare pentru a permite utilizarea software-ului, în conformitate cu destinația sa, de către persoana care are dreptul de a-l utiliza, inclusiv pentru a corecta erorile.

Cu toate acestea, autorul este abilitat să își rezerve prin contract dreptul de a corecta erorile și de a stabili condițiile speciale la care sunt supuse actele prevăzute la punctele 1° și 2° ale articolului L. 122-6, necesare pentru a permite utilizarea software-ului, în conformitate cu destinația sa, de către persoana care are dreptul de a-l utiliza.

[…]”

16 Articolul L. 335-3 al doilea paragraf din același cod are următorul cuprins:

„Constituie de asemenea contrafacere încălcarea unuia dintre drepturile autorului unui software definite la articolul L. 122-6.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

17 Printr-un contract din 25 august 2010, modificat printr-un act adițional din 1 aprilie 2012, IT Development a acordat Free Mobile, operator de telefonie care oferă pachete de servicii de telefonie mobilă pe piața franceză, o licență și un contract de mentenanță privind un software denumit ClickOnSite, software de gestionare de proiect centralizat destinat să permită Free Mobile să organizeze și să urmărească în timp real evoluția instalării tuturor antenelor sale de radiotelefonie de către echipele sale și de către prestatorii săi tehnici externi.

18 Prin actul din 18 iunie 2015, IT Development a chemat Free Mobile în judecată în fața tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris, Franța) pentru contrafacerea software-ului ClickOnSite și pentru despăgubirea prejudiciului pe care l-ar fi suferit. Ea reproșa Free Mobile că a modificat software-ul, în special prin crearea de formulare noi. Pe lângă caracterul – în opinia sa – substanțial al acestor modificări, ea arăta în special, pentru a susține că Free Mobile nu avea dreptul de a efectua asemenea modificări, prevederile articolului 6 din contractul de licență, intitulat „Întinderea licenței”, potrivit căruia în esență clientului i se interzice în mod expres să reproducă, în mod direct sau indirect, software-ul, să decompileze și/sau să efectueze operațiuni de retroinginerie cu privire la acesta, precum și să modifice, să corecteze, să adapteze sau să creeze opere secundare și suplimentare, în mod direct sau indirect, cu privire la acest software.

19 Free Mobile a formulat o cerere reconvențională pentru procedură abuzivă și a susținut că cererile IT Development erau inadmisibile și nefondate.

20 Prin hotărârea din 6 ianuarie 2017, tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris) a declarat inadmisibile pretențiile IT Development întemeiate pe răspunderea delictuală a Free Mobile, a respins cererea de daune interese pentru procedură abuzivă formulată de aceasta din urmă și a obligat IT Development la plata cheltuielilor de judecată. Acest tribunal a considerat că existau două regimuri distincte de răspundere în materia proprietății intelectuale, unul delictual, în caz de încălcare a drepturilor de exploatare ale autorului software-ului, astfel cum sunt desemnate de lege, celălalt contractual, în caz de încălcare a unui drept al autorului rezervat prin contract, și că, în speță, era clar că i se reproșau Free Mobile încălcări ale obligațiilor sale contractuale, care țin de o acțiune în răspundere contractuală, iar nu fapte delictuale de contrafacere a unui software.

21 IT Development a formulat apel împotriva hotărârii menționate la cour d’appel de Paris (Curtea de Apel din Paris, Franța), solicitându-i acesteia din urmă să adreseze Curții o întrebare preliminară, să infirme hotărârea din prima instanță și să declare admisibilă acțiunea în contrafacere pe care o introdusese. Ea solicită totodată să se declare că modificările aduse software-ului de Free Mobile constituie acte de contrafacere, să fie obligată aceasta din urmă la plata sumei de 1 440 000 de euro pentru repararea prejudiciului suferit, precum și, cu titlu subsidiar, să fie obligată Free Mobile, pe temei

contractual, la plata sumei de 840 000 de euro pentru repararea acestui prejudiciu. În plus, ea solicită, în orice caz, să se interzică Free Mobile și subcontractantului său, Coraso, sub sancțiuni cominatorii, să utilizeze software-ul și să extragă și să reutilizeze datele rezultate din acesta.

22 Free Mobile solicită cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris), printre altele, să confirme dispozițiile hotărârii din primă instanță, să oblige IT Development la plata sumei de 50 000 de euro cu titlu de daune interese pentru procedură abuzivă și să declare toate cererile formulate de IT Development ca fiind inadmisibile și, în orice caz, nefondate.

23 Instanța de trimitere arată că dreptul francez al răspunderii civile se întemeiază pe principiul necumulării, care presupune că, pe de o parte, răspunderea contractuală și răspunderea delictuală a unei persoane nu pot fi angajate de o altă persoană pentru aceleași fapte și că, pe de altă parte, răspunderea delictuală este înlăturată în favoarea răspunderii contractuale atunci când aceste persoane au încheiat un contract valabil, iar prejudiciul suferit de una dintre ele este rezultatul neexecutării sau al executării necorespunzătoare a uneia dintre obligațiile din contract. În plus, ea arată că, în dreptul francez, contrafacerea, care constituie la origine o infracțiune, ține de răspunderea delictuală, dar că în acest drept nu există nicio dispoziție potrivit căreia o contrafacere nu poate exista atunci când există un contract încheiat între părți. În această privință, cu titlu de exemplu, o acțiune în contrafacere ar putea fi exercitată în materie de brevete și de mărci împotriva beneficiarului unei licențe care a încălcat limitele contractului său.

24 Instanța de trimitere arată însă că articolul 2 din Directiva 2004/48, care delimitează domeniul de aplicare al acesteia, prevede de manieră generală că măsurile, procedurile și mijloacele de reparație pe care le prevede se aplică oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, fără a distinge după cum această încălcare rezultă sau nu din neexecutarea unui contract.

25 În aceste condiții, cour d'appel de Paris [Curtea de Apel din Paris] a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Faptul că beneficiarul unei licențe pentru software nu respectă termenii unui contract de licență pentru software (prin expirarea unei perioade de testare, depășirea numărului de utilizatori autorizați sau a unei alte unități de măsură, cum ar fi procesoarele care pot fi utilizate pentru a executa instrucțiunile software-ului, sau prin modificarea codului-sursă al software-ului atunci când licența rezervă acest drept titularului inițial) constituie:

– o contrafacere (în sensul Directivei [2004/48]) suferită de titularul dreptului de autor cu privire la software, care este rezervat de articolul 4 din Directiva [2009/24] privind protecția juridică a programelor pentru calculator,

– sau poate face obiectul unui regim juridic distinct precum regimul răspunderii contractuale de drept comun?"

Cu privire la întrebarea preliminară

26 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care a fost sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 28 iunie 2018, Crespo Rey, C-2/17, EU:C:2018:511, punctul 40, și Hotărârea din 26 septembrie 2019, UTEP 2006., C-600/18, EU:C:2019:784, punctul 17, precum și jurisprudența citată).

27 În speță, din dosarul de care dispune Curtea reiese că problematica din cauza principală privește aplicarea principiului necumulării, în temeiul căruia răspunderea delictuală trebuie să fie înlăturată atunci când o acțiune precum cea din litigiul principal se întemeiază pe o pretinsă încălcare a unor obligații contractuale, iar nu pe fapte de contrafacere de natură delictuală.

28 Astfel cum a indicat instanța de trimitere, acest principiu de drept francez implică faptul că, pe de o parte, răspunderea contractuală și răspunderea delictuală a unei persoane nu pot fi angajate de o altă persoană pentru aceleași fapte și că, pe de altă parte, răspunderea delictuală este înlăturată în favoarea răspunderii contractuale atunci când aceste persoane au încheiat un contract valabil, iar prejudiciul suferit de una dintre ele este rezultatul neexecutării sau al executării necorespunzătoare a uneia dintre obligațiile din contract.

29 Instanța de trimitere a arătat de asemenea că contrafacerea constituie, în dreptul francez, o infracțiune care ține în mod obișnuit de răspunderea delictuală, iar nu de neexecutarea unui contract. În plus, guvernul francez indică în observațiile sale scrise că termenul „contrafacere” constituie traducerea în dreptul francez a expresiei „încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală”, în sensul Directivei 2004/48, astfel încât normele de drept francez referitoare la acțiunea în contrafacere constituie transpunerea acestei directive.

30 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se considere că, prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directivele 2004/48 și 2009/24 trebuie interpretate în sensul că încălcarea unei clauze dintr-un contract de licență pentru un program pentru calculator privind drepturi de proprietate intelectuală ale titularului drepturilor de autor asupra acestui program intră în sfera noțiunii de „încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală”, în sensul Directivei 2004/48, și că, în consecință, titularul menționat trebuie să poată beneficia de garanțiile prevăzute de această din urmă directivă, independent de regimul de răspundere aplicabil potrivit dreptului național.

31 Trebuie să se arate că instanța de trimitere enumeră, în întrebarea adresată, mai multe forme posibile de încălcare a unui contract de licență pentru software, și anume fapta beneficiarului unei licențe pentru software de a nu respecta expirarea unei perioade de probă, de a depăși numărul de utilizatori autorizați sau o altă unitate de măsură, cum ar fi procesoarele care pot fi utilizate pentru a permite executarea instrucțiunilor software-ului, sau de a modifica codul-sursă al software-ului atunci când licența rezervă acest drept titularului inițial. Or, în cauza principală, în discuție este numai această din urmă situație, astfel încât nu trebuie să se facă referire, în speță, decât la aceasta.

32 În ceea ce privește Directiva 2009/24, care stabilește drepturile materiale ale autorilor de programe pentru calculator, este necesar să se arate că statele membre sunt obligate, în temeiul articolului 1 din aceasta, să protejeze programele pentru calculator prin dreptul de autor în calitate de opere literare. Potrivit articolului 4 din această directivă, drepturile exclusive ale titularului acestor programe care trebuie să fie protejate de statele membre includ, sub rezerva anumitor excepții pe care le prevede, printre altele, dreptul de a efectua sau de a autoriza traducerea, adaptarea, dispunerea și orice altă transformare a programului pentru calculator. Interdicția de a modifica codul-sursă al unui software face parte, așadar, dintre drepturile de autor ale unui program pentru calculator cu privire la care Directiva 2009/24 prevede protecția. Trebuie adăugat că, în temeiul articolului 3 din directiva menționată, o astfel de protecție este acordată tuturor persoanelor fizice sau juridice care pot beneficia de aceasta în temeiul legislației interne privind drepturile de autor care se aplică acestor opere.

33 Rezultă că Directiva 2009/24 nu condiționează protecția drepturilor titularului drepturilor de autor asupra unui program pentru calculator de aspectul dacă pretinsa încălcare a acestor drepturi ține sau nu de încălcarea unui contract de licență.

34 În această privință, trebuie să se arate că considerentul (15) al directivei menționate se limitează să indice că adaptarea sau transformarea codului în care a fost furnizată copia unui program pentru calculator constituie o atingere a drepturilor exclusive ale autorului, fără nicio precizare cu privire la originea, contractuală sau alta, a acestei atingeri.

35 În ceea ce privește Directiva 2004/48, aceasta prevede, astfel cum reiese din considerentele (10) și (15) ale acesteia, precum și din articolul 1 din aceasta, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, ceea ce include drepturile prevăzute de Directiva 2009/24.

36 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2004/48, aceasta se aplică „oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală”. Din modul de redactare a acestei dispoziții, în special din adjectivul „oricărei”, rezultă că această directivă trebuie interpretată în sensul că se referă și la încălcările care rezultă din neîndeplinirea unei clauze contractuale referitoare la exploatarea unui drept de proprietate intelectuală, inclusiv cel al autorului unui program pentru calculator.

37 Această constatare este confirmată atât de obiectivele Directivei 2004/48, cât și de contextul în care se înscrie articolul 2 alineatul (1) din aceasta, de care trebuie să se țină seama, potrivit jurisprudenței constante a Curții, cu ocazia interpretării acestei dispoziții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 mai 2016, Envirotec Denmark, C-550/14, EU:C:2016:354, punctul 27 și jurisprudența citată).

38 În ceea ce privește, mai întâi, obiectivul Directivei 2004/48, din considerentele (10) și (13) ale acesteia reiese că acest obiectiv constă în apropierea legislațiilor statelor membre pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne și, respectiv, că domeniul de aplicare al acestei directive trebuie să fie determinat cât mai extins posibil pentru a include toate drepturile de proprietate intelectuală reglementate prin dispozițiile de drept al Uniunii în materie sau de legislația internă a statului membru respectiv.

39 În plus, Curtea a statuat că obiectivul Directivei 2004/48 constă în asigurarea de către statele membre, în special în cadrul societății informaționale, a protecției efective a proprietății intelectuale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 2011, L’Oréal și alții, C-324/09, EU:C:2011:474, punctul 131).

40 Reiese de asemenea din jurisprudența Curții că dispozițiile acestei directive urmăresc să reglementeze aspectele legate de drepturile de proprietate intelectuală care sunt inerente, pe de o parte, respectării acestor drepturi și, pe de altă parte, încălcărilor acestora din urmă, impunând existența unor căi de atac legale eficace, destinate să prevină, să pună capăt sau să remedieze orice încălcare a unui drept de proprietate intelectuală existent (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 aprilie 2014, ACI Adam și alții, C-435/12, EU:C:2014:254, punctul 61, precum și jurisprudența citată).

41 În continuare, în ceea ce privește contextul în care se înscrie articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2004/48, aceasta din urmă prevede, la articolul 4, că orice titular de drepturi de proprietate intelectuală este îndreptățit să solicite aplicarea măsurilor, a procedurilor și a mijloacelor de reparație pe care le vizează, în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile. Or, posibilitatea de a efectua o astfel de solicitare nu este supusă niciunei limitări în ceea ce privește originea, contractuală sau alta, a încălcării acestor drepturi.

42 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se constate că încălcarea unei clauze dintr-un contract de licență pentru un program pentru calculator privind drepturi de proprietate intelectuală ale titularului drepturilor de autor asupra acestui program intră în sfera noțiunii de „încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală”, în sensul Directivei 2004/48, și că, în consecință, titularul menționat trebuie să poată beneficia de garanțiile prevăzute de această directivă.

43 Cu toate acestea, deși Directiva 2004/48 urmărește să instituie măsurile, procedurile și mijloacele de reparație în privința titularilor de drepturi de proprietate intelectuală, ceea ce include drepturile de autor pentru programele pentru calculator prevăzute de Directiva 2009/24, această primă directivă nu stabilește modalitățile exacte de aplicare a acestor garanții și nu prevede aplicarea unui regim de răspundere particular în caz de încălcare a acestor drepturi.

44 În consecință, legiuitorul național rămâne liber să stabilească modalitățile concrete de protecție a drepturilor menționate și să definească, printre altele, natura, contractuală sau delictuală, a acțiunii de care dispune titularul acestora, în cazul încălcării drepturilor sale de proprietate intelectuală, împotriva beneficiarului unei licențe pentru program pentru calculator. Cu toate acestea, este indispensabil ca, în toate cazurile, cerințele Directivei 2004/48 să fie respectate.

45 În această din urmă privință, reiese în special din articolul 3 din această directivă că măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate. Ele trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.

46 Din considerațiile care precedă rezultă că stabilirea regimului de răspundere aplicabil în cazul unei încălcări a drepturilor de autor asupra unui program pentru calculator de beneficiarul unei licențe pentru acest program intră în competența statelor membre. Aplicarea unui regim de răspundere particular nu ar trebui însă să constituie în niciun caz un obstacol în calea protecției efective a drepturilor de proprietate intelectuală ale titularului drepturilor de autor asupra acestui program, astfel cum este stabilită prin Directivele 2004/48 și 2009/24.

47 În speță, instanța de trimitere arată că nicio dispoziție din dreptul național referitoare la contrafacere nu prevede în mod expres că aceasta din urmă poate fi invocată numai în cazul în care părțile nu au încheiat un contract. Ea arată de asemenea că contrafacerea se definește, în accepțiunea sa cea mai largă, ca fiind o atingere adusă unui drept de proprietate intelectuală, în special o încălcare a unuia dintre drepturile de autor asupra unui program pentru calculator.

48 În această privință, potrivit jurisprudenței constante a Curții, instanța națională este obligată, în temeiul principiului interpretării conforme a dreptului intern, să dea acestui drept, în măsura posibilului, o interpretare conformă cerințelor dreptului Uniunii și să asigure astfel, în cadrul competențelor sale, deplina eficacitate a dreptului Uniunii atunci când soluționează litigiul cu care este sesizată. Acest principiu impune ca instanța națională să ia în considerare ansamblul dreptului național pentru a aprecia în ce măsură acesta poate fi aplicat astfel încât să nu conducă la un rezultat contrar dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2013, Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, punctele 75 și 76, precum și Hotărârea din 24 iunie 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punctul 55). Având în vedere elementele indicate la punctul anterior și sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, rezultă că, în speță, este posibilă o interpretare conformă cu cerințele Directivelor 2004/48 și 2009/34.

49 Având în vedere tot ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că Directivele 2004/48 și 2009/24 trebuie interpretate în sensul că încălcarea unei clauze dintr-un contract de licență pentru un program pentru calculator, privind drepturi de proprietate intelectuală ale titularului drepturilor de autor asupra acestui program, intră în sfera noțiunii de „încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală”, în sensul Directivei 2004/48, și că, în consecință, titularul menționat trebuie să poată beneficia de garanțiile prevăzute de această din urmă directivă, independent de regimul de răspundere aplicabil potrivit dreptului național.

Cu privire la cheltuielile de judecată

50 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator trebuie interpretate în sensul că încălcarea unei clauze dintr-un contract de licență pentru un program pentru calculator, privind drepturi de proprietate intelectuală ale titularului drepturilor de autor asupra acestui program, intră în sfera noțiunii de „încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală”, în sensul Directivei 2004/48, și că, în consecință, titularul menționat trebuie să poată beneficia de garanțiile prevăzute de această din urmă directivă, independent de regimul de răspundere aplicabil potrivit dreptului național.

Semnături